

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА»**

Факультет філології

Кафедра української мови

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Українське термінознавство: історія, стан, перспективи»

Освітньо-професійна програма **«Українська мова і література»**

Спеціальність **035 Філологія**

Спеціалізація **035.01 Українська мова і література**

Галузь знань **03 Гуманітарні науки**

Затверджено на засіданні кафедри української мови.
Протокол № 1 від “27” серпня 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета і цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Українське термінознавство: історія, стан, перспективи
Викладач (-і)	Доцент Пена Любов Іванівна
Контактний телефон викладача	0972168948
Е-mail викладача	oscar.pena@ukr.net
Формат дисципліни	очна
Обсяг дисципліни	Кредити ЄКТС – 3 (90 год.)
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Обговорення загальнометодологічних і загальнонаукових аспектів курсу, особливостей виконання різних форм робіт. Згідно з графіком консультацій.
2. Анотація до курсу	
<p>Вибіркова навчальна дисципліна «Українське термінознавство: історія, стан, перспективи» є важливою частиною фахової освіти студентів української філології та майбутніх висококваліфікованих фахівців. Під час її вивчення четвертокурсники поглиблюють знання, здобуті в курсі сучасної української літературної мови, знайомляться з історією розвитку, сучасним станом, перспективами і проблемами українського термінознавства, удосконалюють свої вміння й навички оперувати фаховою термінологією у професійній діяльності.</p>	
3. Мета і цілі курсу	
<p>Метою викладання дисципліни «Українське термінознавство: історія, стан, перспективи» є поглиблення здобутих у курсі сучасної української літературної мови знань студентів у галузі української термінології, ознайомлення з етапами розвитку й сучасним станом термінознавства, основними поняттями й системою термінів лінгвістики.</p> <p>Завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> – висвітлити питання історії розвитку мовознавчої термінології; – з'ясувати основні проблеми сучасного українського термінознавства; – ознайомити студентів із основними поняттями й термінологічною системою сучасного мовознавства; – формувати навички оперування фаховою термінологією та доречного її використання у наукових текстах. 	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен здобути такі компетентності:</p> <ul style="list-style-type: none"> – знання відомостей про виникнення й розвиток української термінології, зокрема лінгвістичної; – знання основних понять і термінів мовознавства; – розуміння системних взаємозв'язків між елементами терміносистеми; – розуміння основних проблем українського термінознавства, української мовознавчої термінології; – розуміння важливості кодифікації й унормування терміносистеми української науки; 	

– знання й використання здобутків української термінографії в майбутній професійній діяльності;

– набуття досвіду правильного використання терміноодиниць у власних наукових текстах різного спрямування.

Результати навчання:

– добре володіння лінгвістичною термінологією, її використання у власне наукових, науково-навчальних та науково-популярних текстах;

– усвідомлення важливості збереження розумного балансу у використанні питомих і запозичених термінів з метою збереження національного обличчя української науки;

– знання термінографічних праць та використання у практичній діяльності;

– здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями;

– здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;

– здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

– здатність проведення досліджень на належному рівні;

– здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів;

– здатність вільно оперувати лінгвістичною термінологією для розв’язання професійних завдань;

– здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
7	035 Філологія Українська мова і література	4	вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Вступ. Термінознавство як наука. Мета й завдання вивчення дисципліни. Поняття про термін, його	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	Відповідно до планів лекцій і практичних занять	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, вказані в	5	Протягом семестру відповідно до розкладу занять

<p>основні ознаки. Шляхи виникнення термінів. Термінологізація, детермінологізація, ретермінологізація. Термін і професіоналізм. Термінологія і номенклатура. Завдання для самостійної роботи: опрацювати статті, які стосуються проблем термінології (журн. «Мовознавство», «Українська мова»).</p>			інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять, 2год., 2год., 4 год.		
<p>Тема 2. Полісемія в термінології. Синонімія в терміносистемах. Варіанти і дублети. Питоме й інтернаціональне в термінології. Лінгвістична термінологія, її особливість. Завдання для самостійної роботи: опрацювати статті П.Селігея «Сучасне термінотворення: симптоми і синдроми», «Що нам робити із запозиченнями».</p>	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	Відповідно до планів лекцій і практичних занять	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять, 2год., 2год., 4 год.	5	Протягом семестру відповідно до розкладу занять
<p>Тема 3. Становлення й розвиток української мовознавчої термінології.</p>	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	Відповідно до планів лекцій і практичних занять	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і	5	Протягом семестру відповідно до розкладу занять

<p>Зародки української термінології. Українська мовознавча термінологія у граматиках 16 ст. («Адельфотес», граматики Лаврентія Зизанія, Мелетія Смотрицького). Розвиток термінології в 19 ст. Роль НТШ в розбудові української термінології. Мовознавча термінологія в українських граматиках кінця 19-початку 20 ст. І.Огієнко про термінологію.</p>			<p>вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять, 2год., 1год., 4 год.</p>		
<p>Тема 4. Роль С.Смаль-Стоцького і Т.Гартнера в історії становлення української мовознавчої термінології. Термінологія «Граматики української (руської) мови».</p> <p>Завдання для самостійної роботи: укласти картотеку мовознавчих термінів із праць названих авторів.</p>	<p>Практичне заняття, самостійна робота</p>	<p>Відповідно до планів лекцій і практичних занять</p>	<p>Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять, 0год., 1год., 4 год.</p>	<p>5</p>	<p>Протягом семестру відповідно до розкладу занять</p>
<p>Тема 5. Внесок Є.Тимченка, О.Синявського, О.Курило в</p>	<p>Практичне заняття, самостійна робота</p>	<p>Відповідно до планів лекцій і практичних занять</p>	<p>Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати</p>	<p>5</p>	<p>Протягом семестру відповідно до розкладу занять</p>

<p>розвиток української термінології. Завдання для самостійної роботи: укласти картотеку мовознавчих термінів із праць названих авторів.</p>			<p>завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять, 0 год., 2 год., 8 год.</p>		
<p>Тема 6. Значення Інституту української наукової мови в розвитку термінологічної науки. З історії створення ІУНМ. Основні напрямки діяльності ІУНМ. Теоретичні засади термінотворення в ІУНМ.</p>	<p>Лекція, практичне заняття, самостійна робота</p>	<p>Відповідно до планів лекцій і практичних занять</p>	<p>Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять, 2 год., 2 год., 4 год.</p>	<p>5</p>	<p>Протягом семестру відповідно до розкладу занять</p>
<p>Тема 7. Проблеми сучасного термінознавства. Завдання для самостійної роботи: на основі самостійно дібраних джерел скласти науковий текст на вказану тему.</p>	<p>Практичне заняття, самостійна робота</p>	<p>Відповідно до планів лекцій і практичних занять</p>	<p>Опрацювати відповідні наукові джерела, 0 год., 2 год., 8 год.</p>	<p>5</p>	<p>Протягом семестру відповідно до розкладу занять</p>
<p>Тема 8. Правопис і відмінювання мовознавчих термінів. Правопис термінів іншомовного походження. Відмінювання термінів. Закінчення -а, -я, -у, -ю в родовому</p>	<p>Практичне заняття, самостійна робота</p>	<p>Відповідно до планів лекцій і практичних занять</p>	<p>Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до</p>	<p>5</p>	<p>Протягом семестру відповідно до розкладу занять</p>

<p>відмінку однини (чол.р.). Використання власне українських та запозичених мовознавчих термінів.</p> <p>Завдання для самостійної роботи: написати науково-популярний текст із використанням мовознавчої термінології.</p>			<p>практичних занять, 0 год., 2 год., 8 год.</p>		
<p>Тема 9. Сучасні термінознавчі дослідження. Авторитетні термінологічні праці.</p> <p>Завдання для самостійної роботи: опрацювати публікації наукових збірників, присвячених проблемам термінології.</p>	<p>Лекція, практичне заняття, самостійна робота</p>	<p>Відповідно до планів лекцій і практичних занять</p>	<p>Опрацювати відповідні наукові джерела, 2 год., 2 год., 8 год.</p>	<p>5</p>	<p>Протягом семестру відповідно до розкладу занять</p>
<p>Тема 10. Українська термінографія. Термінографія як галузь мовознавства. Зв'язок термінографії з термінологією та лексикографією. З історії української термінографії. Підходи до укладання термінологічних словників: романтичний,</p>	<p>Лекція, практичне заняття, самостійна робота</p>	<p>Відповідно до планів лекцій і практичних занять</p>	<p>Опрацювати відповідні наукові джерела, 2 год., 1 год., 4 год.</p>	<p>5</p>	<p>Протягом семестру відповідно до розкладу занять</p>

<p>європейський, консервативний.</p> <p>Тема 11. Словники мовознавчих термінів. Словники лінгвістичних термінів, їх коротка характеристика. Українські електронні словники.</p> <p>Завдання для самостійної роботи: порівняти словникові статті з однаковими заголовними словами в різних типах лінгвістичних словників.</p>	<p>Практичне заняття, самостійна робота</p>	<p>Відповідно до планів лекцій і практичних занять</p>	<p>Опрацювати відповідні наукові джерела, 0 год., 1 год., 4 год.</p>	<p>5</p>	<p>Протягом семестру відповідно до розкладу занять</p>
<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Оцінювання здійснюється за національною та ECTS шкалою на основі 100-бальної системи (Див.: пункт «9.3. Види контролю» Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»).</p>				
<p>Вимоги до письмової роботи</p>	<p>Концептуально конкретне й емпірично верифіковане висвітлення питань.</p>				
<p>Практичні заняття</p>	<p>Оцінюються за 5-бальною системою.</p>				
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Виконання всіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів.</p>				
<p style="text-align: center;">Методи контролю</p> <p><i>Методи усного контролю</i> – це бесіда, розповідь студента, роз'яснення. Основою усного контролю слугує монологічна відповідь студента (у підсумковому контролі це більш повний, системний виклад) або запитально-відповідна форма – бесіда, у якій викладач ставить запитання і чекає відповіді. Усний контроль, як поточний, проводиться на кожному занятті в індивідуальній, фронтальній або комбінованій формі.</p> <p><i>Письмовий контроль</i> (контрольна робота, реферат) забезпечує глибоку і всебічну перевірку засвоєння навчального матеріалу, оскільки вимагає комплексу знань і вмінь студента. У письмовій роботі студентові необхідно показати і теоретичні знання, і вміння застосовувати їх для розв'язання конкретних завдань, проблем, крім того, виявляється ступінь</p>					

оволодіння письмовою мовою, уміння логічно, адекватно проблемі скласти свій текст, давати оцінку проблемі.

Дидактичний тест (тест досягнень) – це набір стандартизованих завдань із визначеного матеріалу, який встановлює ступінь засвоєння його студентами.

Форми контролю: усне опитування згідно із планами практичних занять, контроль самостійної роботи, тестові завдання з кожної теми, тестова контрольна (залікова) робота.

7. Політика курсу

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких фактів – реагування відповідно до Положення 1 і Положення 2.

8. Рекомендована література

Булик-Верхола С. З., Наконечна Г. В., Теглівець Ю. В. Основи термінознавства : навч. посіб. 3-є вид., допов. Львів: Львівська політехніка, 2016. 192 с.

Голянич М., Стефурак Р., Бабій І. Словник лінгвістичних термінів: лексикологія, фразеологія, лексикографія. Івано-Франківськ, 2011.

Д'яков А. С., Кияк Т. Р., Куделько З. Б. Основи термінотворення. Семантичні та соціолінгвістичні аспекти. К.: “КМ Academia”, 2000. 216 с.

Зарицький М. С. Актуальні проблеми українського термінознавства : підручн. для студ. вищих навч. закл. К.: Політехніка; ТОВ «Фірма “Періодика”», 2004. 124 с.

Панько Т. І., Кочан І. М., Мацюк Г. П. Українське термінознавство. Львів: Світ, 1994. 216 с.

Пена Л.І. Лінгвістичні терміни у «Граматичі української (руської) мови» С.Смаль-Стоцького та Ф.Гартнера. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені М.Коцюбинського. Серія: Філологія.* Випуск 11. Вінниця, 2009. С. 40-44.

Пена Л.І. Мовознавча термінологія в «Нарисі сучасної української літературної мови» Ю.Шевельова *Південний архів. Збірник наукових праць. Філологічні науки.* Випуск LXXIII. Херсон, 2018. С. 31-34.

Симоненко Л. Лінгвістичні проблеми унормування наукової термінології. *Українська термінологія і сучасність: Збірник наукових праць.* К.: КНЕУ, 2007. Вип. VII. С. 21–25.

Симоненко Л.О. Українське термінознавство: від витоків до сьогодення. *Наукова термінологія нового століття: теоретичні і прикладні виміри : збірник наукових праць.* Рівне, 2016.

Українська мова. Енциклопедія. 4-е вид. К.: Укр. енциклопедія ім. М.П.Бажана, 2013.

Українська мова. Енциклопедія / За ред. І.В.Муромцева. К.: Вид-во «Майстер-клас», 2011. 400 с.

Ципердюк О. Д. Мовознавча термінологія в праці Є. Тимченка “Номінатив і датив в українській мові”. *Слово : Прикарпатський вісник НТШ.* Івано-Франківськ, 2015. № 2 (30). С. 105-114.

Вісники та збірники міжнародних наукових конференцій «Проблеми української термінології», що періодично проводяться в Національному університеті «Львівська політехніка».

Викладач: доцент Пена Л.І.